

EKSTERNA MATURA
za učenike osnovne škole

ISPITNI KATALOG ZA EKSTERNU MATURU
U ŠKOLSKOJ 2012/2013. GODINI
BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

Stručni tim za bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost:

Esma Sarajlić

Fadila Mešanović

Nidara Maglajlija

Suvada Muftić

Elbisa Zečević

februar, 2013. godine

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. Opći ciljevi ispita i ishodi znanja.....	1
A) JEZIK.....	1
B) KNJIŽEVNOST	2
3. Vrste zadataka i ocjenjivanje.....	2
4. UPUTSTVO ZA TESTIRANJE.....	2
ZADACI	3
1. Jezik (razvoj jezika, gramatika i pravopis)	3
1.1. Razvoj jezika	3
1.2. Fonetika i fonologija.....	4
1.3. Morfologija.....	7
1.4. Sintaksa	11
1.5. Tvorba riječi.....	13
1.6. Pravopis/ortografija	14
1.7. Leksika.....	16
2. Književnost (teorija književnosti), medijska kultura	18
2.5. Medijska kultura.....	28
Rješenja zadataka.....	30
PRIMJER URAĐENOG TESTA.....	48
Literatura.....	50

1. UVOD

Na osnovu člana 25. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“ br. 10/04, 21/06, 26/08 i 31/11), učenici, nakon završene devetogodišnje osnovne škole, polažu Eksternu maturu. Eksternom maturom se provjeravaju znanja, sposobnosti i vještine stečene u toku devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja. S tim u vezi napravljen je Katalog zadataka za polaganje ispita Eksterne mature iz predmeta Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost koji obuhvata najvažnije programske sadržaje iz maternjeg jezika i književnosti, što će poslužiti učenicima kao kvalitetna osnova za nastavak daljeg školovanja.

Katalog zadataka za polaganje Eksterne mature temeljni je dokument ispita u kojem su navedeni opći ciljevi ispita, struktura testa zasnovana na kompetencijama definiranim Nastavnim planom i programom devetogodišnje osnovne škole, pravila izrade testa, literatura i zadaci označeni brojevima od 1 do 200, kao i označeni brojevi rješenja zadataka.

2. Opći ciljevi ispita i ishodi znanja

Ovim ispitom se želi provjeriti nivo usvojenih znanja i stepen sposobnosti, koje su učenici razvili u toku devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja, a u skladu s ciljevima i zadacima postavljenim kada je u pitanju proučavanje maternjeg jezika i književnosti, prema Nastavnom planu i programu devetogodišnje osnovne škole.

Poslije završenog devetog razreda osnovne škole, učenici/učenice bi trebali/trebale:

- poznavati jezičku i pravopisnu normu i dosljedno je primjenjivati,
- razumjeti sadržaj i značenje književnoumjetničkog teksta, sadržaj i namjenu neumjetničkog teksta,
- poznavati i koristiti književnoteorijske termine.

A) JEZIK

U oblasti jezika učenici/učenice bi trebali/trebale:

- poznavati historijski razvoj maternjeg jezika;
- poznavati razvoj i vrste pisama;
- definirati pojam jezika kao sredstva za sporazumijevanje, pojam standardnoga jezika;
- definirati i razlikovati jezičke jedinice;
- prepoznavati, razlikovati, tumačiti i primjenjivati glasovne promjene i odstupanja;
- poznavati osnovna pravila akcentiranja (vrste akcenta/naglaska, mjesto akcenta/naglaska u riječi, naglašene/akcentirane i nenaglašene/neakcentirane riječi, pojam akcenatske/naglasne cjeline);
- poznavati i razlikovati vrste riječi i znati njihove morfološke osobine (značenja, promjene, gramatičke kategorije);
- poznavati i razlikovati službu/funkciju riječi u rečenici;
- razumjeti i primjenjivati načine sklapanja jednostavnih rečenica u složenu;
- razumjeti i prepoznavati odnose među klauzama u složenoj rečenici;
- prepoznavati vrste nezavisnosloženih rečenica i znati tipične veznike;
- prepoznavati vrste zavisnosloženih rečenica;
- poznavati tvorbu riječi (prefiks, sufiks, korijen riječi, načini tvorbe riječi);
- poznavati i primjenjivati osnovna pravopisna pravila (upotreba velikog i malog slova, sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi, upotreba riječice *ne*, pisanje riječi s glasovima: *č, ć, dž, đ, j, h, je/ije/e/i*, interpunkcijski znakovi, pisanje skraćenica, upravni govor);
- primjenjivati osnovna znanja iz oblasti leksikologije i vladati leksikom svoga jezika;
- prepoznavati različite funkcionalne stilove.

B) KNJIŽEVNOST

U oblasti književnosti učenici/učenice bi trebali/trebale:

- razlikovati narodnu/usmenu od umjetničke/pisane književnosti;
- prepoznavati vrste i obilježja narodnih/usmenih pjesama;
- poznavati formalne i suštinske osobenosti književnih rodova;
- poznavati nazive književnih vrsta;
- definirati književne vrste;
- prepoznavati osjećanja izražena u lirskoj pjesmi;
- uočavati i određivati stilska izražajna sredstva;
- prepoznavati vrstu pjesme prema motivu;
- primjenjivati znanja o organizaciji strofe i stiha;
- prepoznavati i određivati vrstu pjesme prema obliku;
- prepoznavati naslov djela, ime autora i vrstu književnog djela na osnovu datog odlomka;
- povezivati naziv djela i ime autora;
- povezivati vrstu i naziv književnog djela;
- definirati pojam epskih vrsta različitog porijekla;
- prepoznavati motive i kompoziciju;
- karakterizirati lik na osnovu datog odlomka;
- razlikovati pojedine dramske vrste
- prepoznavati suštinu dramske radnje, dramskog sukoba, oblike dramskog govora (monolog i dijalog);
- određivati kompoziciju dramskog djela;
- poznavati određene pojmove iz medijske kulture (televizija, štampa, snimanje filma, strip).

3. Vrste zadataka i ocjenjivanje

U testu su upotrijebljeni zadaci objektivnog tipa sa:

- davanjem odgovora na pitanje kojim se traži precizno navođenje podataka;
- dvočlanim izborom (DA/NE);
- višečlanim izborom (tri, četiri ili pet ponuđenih odgovora):
 - a) prepoznavanjem tačne tvrdnje, i
 - b) zaokruživanjem tačnog odgovora na osnovu ponuđenih rješenja.

4. UPUTSTVO ZA TESTIRANJE

Vrijeme rješavanja zadataka je 90 minuta. Pisati se može nalivperom ili hemijskom olovkom. U pisanju se moraju koristiti isključivo pisana slova. Treba paziti da rad bude pregledan i čitljiv. Broj bodova koji se može osvojiti je 10. Svaki zadatak je bodovan jednim bodom. Zadatak, koji se sastoji iz dva ili četiri dijela, boduje se, također, jednim bodom (npr. 2 x 0, 50 = 1 bod ili 4 x 0, 25 = 1 bod).

Zadatak će se vrednovati sa 0 bodova ako je:

- netačan,
- zaokruženo više odgovora, a traži se jedan, i
- nečitko i nejasno napisan.

ZADACI

1. Jezik (razvoj jezika, gramatika i pravopis)

1.1. Razvoj jezika

1. Dopuni.

- a) Jezik je sredstvo _____.
- b) Prvi pisani jezik svih Slavena je _____ jezik.

2. Zaokruži tačan odgovor.

Konstantin (Ćirilo) je tvorac:

- a) glagoljice
b) latinice
c) ćirilice

3. Odgovori.

- a) Kojim pismom je napisana *Povelja Kulina bana*? _____
- b) Koja pisma su u zvaničnoj upotrebi danas u savremenom bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku? _____

4. Zaokruži tačan odgovor.

Prvo slavensko pismo je:

- a) latinica
b) ćirilica
c) glagoljica

5. Zaokruži tačan odgovor.

Književnost pisana na bosanskome jeziku, a arapskim pismom zove se:

- a) narodna književnost
b) arapska književnost
c) alhamijado književnost

1.2. Fonetika i fonologija

6. Dopuni.

- a) Glas je govorna jedinica, a znak kojim se ona bilježi u pismu naziva se _____.
- b) Glasovi nastaju radom _____ organa.
- c) Glasovi u našem jeziku dijele se na _____, sonante/glasnike i suglasnike/konsonante.
- d) U našem jeziku ima pet samoglasnika/vokala. To su: _____.

7. Zaokruži DA ili NE.

- a) Nauka koja proučava glasove na razini govora naziva se fonetika. **DA** **NE**
- b) Kada se u pojedinim riječima nađu glasovi koji ne mogu stajati jedan do drugog, onda dolazi do glasovnih promjena/alternacija. **DA** **NE**

8. Dopuni.

- a) Promjena zadnjonepčanih suglasnika **k, g, h** u prednjonepčane suglasnike **č, ž, š** ispred **e** ili **i** naziva se _____.
- b) Glasovna promjena u kojoj dolazi do spajanja nepalatalnih suglasnika s glasom **j** pri čemu se stvaraju palatalni suglasnici naziva se _____.
- c) Ako se glas **a** u pojedinim oblicima iste riječi javlja, a u drugim oblicima ne javlja, takvo **a** naziva se _____.
- d) Promjena zadnjonepčanih suglasnika **k, g, h** u suglasnike **c, z, s** ispred samoglasnika **i** naziva se _____.

9. Navedi nazive glasovnih promjena koje su izvršene u navedenim riječima.

- a) čovjek - čovječe _____
- b) burek - buregdžija _____
- c) ruka - ruci _____
- d) brz - brži _____

10. Napiši naziv odgovarajuće glasovne promjene.

Pazi! Jedan ponuđeni naziv će ostati neupotrijebljen.

(druga palatalizacija/sibilarizacija, prva palatalizacija, jotovanje, jednačenje suglasnika po zvučnosti, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe)

- a) ispisati, svadba _____
- b) oraščić, pažnja _____
- c) vučem, družę _____
- d) gladu, grmlje _____

11. Napiši traženi oblik riječi i odredi glasovnu promjenu.

- a) oblik genitiva jednine imenice *gledalac* - _____
- b) glasovna promjena - _____

12. Napiši nominativ i genitiv množine imenice *čitalac*.

- a) nominativ množine - _____
- b) genitiv množine - _____

13. Napiši koje si oblike riječi dobio/la dodavanjem nastavaka i odredi glasovnu promjenu.

- a) duh-e > _____
b) pek-em > _____
c) glasovna promjena _____

14. Navedi naziv glasovne promjene od koje se odstupa u oblicima riječi: *raznježiti, mlaznjak, ozljeda, jedanput*.

15. Dopuni.

U riječima *sudski, odšetati, podtip* nije došlo do prelaska glasa **d** u glas **t** zato što su ovo primjeri odstupanja od

_____.

16. U svakom paru riječi **podvuci** riječ koja je **pravilno napisana**.

- a) predsjednik ili pretsjednik
b) slušalac ili slušaoc
c) jedamput ili jedanput
d) bežični ili bezžični

17. Napiši riječ koju si dobio/la dodavanjem prefiksa i **prepoznaj** glasovnu promjenu.

- a) bez+pravni > _____
b) glasovna promjena _____

18. Napiši oblik deminutiva navedene imenice i **prepoznaj** glasovnu promjenu.

- a) hljeb - _____
b) glasovna promjena - _____

19. Napiši glagolsku imenicu od navedenog glagola i **prepoznaj** glasovnu promjenu.

- a) voziti - _____
b) glasovna promjena - _____

20. Napiši slovima redni broj od glavnog broja *osam* uz navedenu imenicu. **Prepoznaj** izvršenu glasovnu promjenu.

- a) _____ razred
b) glasovna promjena - _____

21. a) Napiši oblik komparativa pridjeva *mlad*. _____

b) **Napiši** kako je nastao glas *đ* u dobijenom obliku komparativa. _____

22. Ijekaviziraj riječi.

- a) hteo - _____
b) osmeh - _____
c) vežba - _____
d) primer - _____

23. Napiši nominativ množine navedenih imenica.

- a) snijeg - _____
b) lijek - _____

24. Odgovori.

Koja se glasovna promjena izvršila u primjerima: *grm – grmlje, prut – pručće, brz - brži?*

25. Odgovori.

- a) Kako glasi dativ množine imenice *prijedlog*? _____
b) Koju glasovnu promjenu uočavaš? _____

26. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Riječi *sljez*, *sljeme* i *ozljeda* su primjeri odstupanja od:

- a) druge palatalizacije/sibilarizacije
b) jednačenja suglasnika po mjestu tvorbe
c) jednačenja suglasnika po zvučnosti

27. Dopuni.

Osnovna glasovna jedinica koja se izgovara jednim artikulacionim pokretom naziva se _____

28. a) Riječ *Egipat* podijeli na slogove - _____

Iz iste riječi:

- b) prepisi jedan samoglasnik/vokal - _____
c) prepisi jedan suglasnik/konsonant - _____
d) prepisi zatvoreni slog - _____

29. Riječ *vodoinstalater* rastavi na slogove. _____

30. Pažljivo pročitaj navedene tvrdnje. Zaokruži DA ili NE.

- a) Jednosložne riječi imaju samo silazne akcente.

DA NE

- b) *Otišao je u Konjic*. U navedenoj rečenici riječ *u* je proklitika.

DA NE

- c) *Došao je iz Konjica*. U navedenoj rečenici riječ *iz* je enklitika.

DA NE

- d) Neakcentirana riječ stoji ispred ili iza akcentirane riječi i čini s njom akcenatsku/izgovornu cjelinu.

DA NE

31. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

U jednoj od navedenih riječi nosilac sloga je sonant/glasnik *r*. Koja je to riječ?

- a) leptir
b) radnik
c) trn
d) rijeka

32. Zaokruži slovo ispred riječi s kratkim akcentom.

- a) mak
b) rod
c) zlato

33. Napiši nazive četiri vrste akcenta/naglaska u našem jeziku.

34. Zaokruži da li je sljedeća tvrdnja tačna.

Proklitike su svi jednosložni i neki dvosložni prijedlozi, veznici (*i, pa, te, ni, a, da, kad*) i riječca *ne*.

DA NE

1.3. Morfologija

35. Dopuni.

S obzirom na promjenljivost/promjenjivost, riječi se dijele na:

36. Zaokruži slovo ispred promjenljive/promjenjive vrste riječi.

- a) ja, naš, neko
- b) a, ali, pa
- c) jučer, ovdje, nekad

37. Zaokruži slovo ispred nepromjenljive/nepromjenjive vrste riječi.

- a) lijep, visok, mlad
- b) u, na, po
- c) pjevam, šetaš, trčimo

38. Dopuni.

U našem jeziku postoje tri vrste promjenljivosti/promjenjivosti riječi. Napiši njihove nazive.

- a) promjena po padežima - _____
- b) promjena po licima i vremenima - _____
- c) stepenovanje/poređenje - _____

39. Zaokruži tačan odgovor.

Imenice *voda, kamen, šećer* su:

- a) vlastite
- b) zajedničke
- c) gradivne
- d) zbirne

40. Zaokruži tačan odgovor.

Imenice *klasje, telad, cvijeće* su:

- a) zajedničke
- b) gradivne
- c) vlastite
- d) zbirne

41. Napiši kojoj vrsti riječi pripadaju podvučene riječi u sljedećim rečenicama:

- a) U školi smo mnogo naučili i lijepo smo se družili. _____
- b) Učenici se temeljito pripremaju za testove. _____
- c) Ah, danas sam tako sretan! _____
- d) Govorite li bosanski? _____

42. Zaokruži tačne odgovore.

Koje dvije gramatičke kategorije **nisu** svojstvene **pridjevima**?

- a) vid
- b) padež
- c) način
- d) broj
- e) rod
- f) lice

43. Odredi u kojim padežima su podvučene riječi.

- a) Kupio sam poklon majci. _____
- b) Djeco, pišite pažljivo! _____
- c) Živim u Sarajevu. _____
- d) Čitam zanimljivu knjigu. _____

44. Zaokruži tačan odgovor.

U kojem su padežnom obliku izdvojene riječi?

U maju će putovati prema Italiji.

u maju: prema Italiji

- a) lokativ a) lokativ
- b) dativ b) dativ

45. Pročitaj sljedeću rečenicu i **riješi** zadatke.

Lijepa riječ i gvozdena vrata otvara.

1. Izdvoj.

- a) glagol _____
- b) opisni pridjev _____
- c) gradivni pridjev _____
- d) veznik _____

2. Odredi tražene funkcije/službe riječi u rečenici.

- a) subjek(a)t _____
- b) objek(a)t _____

46. Dopuni rečenice odgovarajućim oblikom *imenice, pridjeva* ili *glagola* koji se nalazi u zagradi.

- a) On je _____ (htjeti) ići na izlet.
- b) Za nastanak (alpsko) _____ skijanja zaslužni su Skandinavci.
- c) Otac i kćerka su _____ (zaspati).
- d) U našoj ulici ima puno _____ (davalac) krvi.

47. Napiši odgovarajući **naziv padeža** ili **pitanje**.

NAZIV PADEŽA

PITANJA

- 1. _____ ko? šta?/što?
- 2. Genitiv _____
- 3. Dativ _____
- 4. Akuzativ _____
- 5. _____ oj! hej!
- 6. _____ (s) kim? (s) čim?
- 7. Lokativ _____

48. Zaokruži rečenicu u kojoj je upotrijebljena prisvojna zamjenica za svako lice.

- a) Ja imam moju knjigu.
- b) Ja imam svoju knjigu.

49. Napiši oblik **komparativa** navedenih pridjeva.

- a) lijep - _____
- b) dobar - _____

50. Napiši oblik **superlativa** sljedećih pridjeva.

- a) jak - _____
- b) visok - _____

51. Zaokruži slovo ispred grupe riječi koje se ubrajaju u **lične zamjenice**.

- a) ko, šta, koliko
- b) neko, nečije, nešto
- c) ja, on, vi
- d) moj, svoje, vaš

52. U svakoj navedenoj rečenici **zaokruži** po jednu **prisvojnu zamjenicu**.

- a) Ljudi cijene tvoju iskrenost.
- b) Vaše znanje će vam otvoriti nove puteve.
- c) Samo radom i upornošću možete ostvariti svoje snove.
- d) Naša skromnost je odraz lijepog odgoja.

53. Zaokruži DA ili NE.

- a) Riječi kojima se upućuje na lica, predmete, njihove osobine, kao i neke okolnosti kojima se lica i predmeti određuju, nazivaju se zamjenice/upućenice. **DA NE**
- b) Odnosne zamjenice u zavisnosloženim rečenicama povezuju klauze i imaju službu veznika. **DA NE**
- c) Lične zamjenice su polupromjenljive/polupromjenjive riječi. **DA NE**
- d) Lična zamjenica za svako lice je *sebe/se*. **DA NE**

54. Napiši zamjenice u odgovarajućem obliku.

- a) Danas _____ boli zub.
(ja)
- b) Dugo smo _____ čekali.
(on)
- c) Jučer _____ nisam vidio.
(ti)
- d) Krenut ću s _____ na izlet.
(vi)

55. Odgovori.

Šta su glagoli? _____

56. Navedene glagole **razvrstaj** prema značenju: *pisati, cvjetati, ležati*.

- radnja: _____
- stanje: _____
- zbivanje: _____

57. Od **svršenih** glagola načini **nesvršene**:

- a) ispričati _____
- b) uraditi _____
- c) napisati _____
- d) položiti _____

58. **Zaokruži bezlični/nelični** glagolski oblik.

prezent, imperfekt, futur I, glagolski pridjev radni, imperativ

59. **Pridruži odgovarajući broj** glagolskom obliku.

- 1. prezent doći _____
- 2. perfekt dođem _____
- 3. infinitiv doći ću _____
- 4. futur I došao sam _____

60. **Dopuni.**

S obzirom na to da li razlikuju lice ili ne, sve glagolske oblike dijelimo na:

- a) _____
- b) _____

61. Pažljivo **pročitaj** navedenu rečenicu i **riješ**i zadatke prema zahtjevima.

Djevojčica lijepo pjeva.

- a) U kojem glagolskom obliku je **glagol** u navedenoj rečenici? _____
- b) Istu rečenicu napiši tako da glagol bude u perfektu. _____
- c) Istu rečenicu napiši tako da glagol bude u futuru I. _____

62. Glagol *željeti* **napiši** u oblicima muškog i ženskog roda jednine glagolskog pridjeva radnog.

- a) _____
- b) _____

63. **Odredi** kojoj vrsti riječi pripadaju podvučene riječi u navedenoj rečenici.

Kupio sam zanimljivu knjigu i brzo ću je pročitati.

- a) sam - _____
- b) zanimljivu - _____
- c) knjigu - _____
- d) brzo - _____

64. **Odredi** kojoj vrsti riječi pripadaju izdvojene riječi.

Damir i Esma žurno su išli prema školi.

- a) Damir, Esma - _____
- b) žurno - _____
- c) prema - _____
- d) i - _____

65. 1. **Zaokruži tačan odgovor.**

Riječi: *od, do, ispred, uz, pored, mimo* su **prilozi**.

DA NE

2. **Pročitaj** rečenicu i **izdvoj** tražene vrste riječi.

Kad jednom na zemlji ne bude nas, svijet će biti svijet.

Omer Hajjam

- a) prijedlog _____
- b) pomoćni glagol *biti/jesam* u futuru I _____
- c) zamjenicu _____
- d) imenicu u nominativu jednine _____

66. Zaokruži tačan odgovor.

Kojoj vrsti pripadaju navedene riječi?

žuljevit, bodljikav, milostiv, valovit

- a) imenicama
- b) pridjevima
- c) glagolima

1.4. Sintaksa

67. Odgovori.

Koji su samostalni rečenični članovi?

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____

68. Odredi funkciju/službu riječi u rečenici.

Ona je redovno pisala zadaće.

- a) predikat - _____
- b) subjekat - _____
- c) objekat - _____
- d) priloška odredba - _____

69. Odredi funkciju/službu riječi u rečenici.

Djeca ljeti jedu sladoled.

- a) jedu - _____
- b) djeca - _____
- c) sladoled- _____
- d) ljeti - _____

70. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Svi smo željeli dobro uraditi test.

U navedenoj rečenici predikat je:

- a) željeli uraditi
- b) željeli dobro
- c) smo željeli uraditi
- d) smo željeli dobro

71. Odredi tražene službe/funkcije u navedenoj rečenici.

Maja, matematičarka, na takmičenjima ostvaruje najbolje rezultate.

- a) apozicija _____
- b) atribut _____
- c) objekat _____
- d) priloška odredba _____

72. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

U kojoj rečenici je upotrijebljen imenski predikat?

- a) Saša je napisao pjesmu.
- b) Kenan je želio pročitati knjigu.
- c) Vedrana je glumica.
- d) Sara bi rado pomagala starim i iznemoglim osobama.

73. Zaokruži tačan odgovor.

Od ponuđenih primjera sintagma je:

- a) kuća
- b) kuća na brdu
- c) na brdu
- d) Kuća je na brdu.

74. Odgovori.

a) Šta je rečenica?

b) Šta su klauze?

75. Zaokruži slovo ispred proste/jednostavne proširene rečenice.

- a) Išao je u školu strepeći kako će uraditi pismeni zadatak.
- b) Listajući knjigu, pronašao sam mudre izreke.
- c) Dođi na igralište čim se vratiš iz škole.

76. Dopuni.

Odnos među klauzama u složenoj rečenici može biti:

- a) _____
- b) _____

77. Zaokruži dvije tvrdnje koje se odnose na navedenu rečenicu.

Amir čita knjigu, a Nina se igra u dvorištu.

- a) Odnos među klauzama je zavisan.
- b) Odnos među klauzama je nezavisan.
- c) Navedena rečenica je sastavna.
- d) Navedena rečenica je rastavna.
- e) Navedena rečenica je suprotna.

78. Pored svake rečenice **napiši** da li je zavisnosložena ili nezavisnisložena.

- a) Našli smo ključ koji smo izgubili. _____
- b) Jedno misli, a drugo govori. _____
- c) Sve je utihnulo i grad spava. _____
- d) Nismo zaboravili kako se tvori perfekt. _____

79. Ispred svake rečenice **napiši** odgovarajući broj.

- 1. sastavna _____ Nebo se naoblačilo, dakle bit će kiše.
- 2. vremenska _____ Edo je uzeo knjigu i stavio je u ruksak.
- 3. zaključna _____ Ići ćemo na izlet gdje smo se dogovorili.
- 4. mjesna _____ Kad sam položio ispit, čestitali su mi.

80. U navedenoj rečenici prilošku oznaku (označenu u zagradi) izrazi odgovarajućom **vremenskom rečenicom**.

(Opravši ruke) dječak je sjeo za sto.

81. Napiši odgovarajući veznik. **Pazi!** Dva će ostati neupotrijebljena.

samo, ako, nakon što, iako, ni, bilo da

- a) Otišao je u šetnju _____ je pročitao lektiru.
- b) _____ prestane padati kiša, ići ćemo na izlet.
- c) _____ su ga mnogi hvalili, film mi se nije svidio.
- d) Napisala je zadaću iz matematike, _____ jedan zadatak nije uradila.

82. Zaokruži slovo ispred sastavnih veznika.

- a) a, ali, nego, već, no
- b) samo, jedino, osim
- c) i, pa, te, ni, niti
- d) dakle, zato, stoga
- e) ili, bilo da

83. 1. Navedenu rečenicu **napiši** u inverziji.

Moramo uvažavati naše različitosti ako želimo živjeti u slozi i ljubavi.

2. Pročitaj rečenicu i **zaokruži** tačan odgovor.

Kad jednom na zemlji ne bude nas, svijet će biti svijet.

Omer Hajjam

Navedena rečenica je:

- a) mjesna
- b) vremenska
- c) uzročna

84. U sljedećim rečenicama pravilno upotrijebi prijedloge. **Pazi, uzrok ili namjera!**

zbog, radi

- a) U školu idemo _____ učenja i druženja.
- b) Nije došao u školu _____ bolesti.

1.5. Tvorba riječi

85. U riječi *neradnik* **odredi**:

- a) prefiks - _____
- b) sufiks - _____

86. Od riječi *put* **napiši** dvije nove riječi dodajući navedeni prefiks i sufiks.

- a) uz - _____
- b) nik - _____

87. Zaokruži četiri riječi **pravilno** napisane.

fotoaparatus, tlako-mjer, tamno-zeleni, vodopad, klima-uređaj,
radio-aparatus, buba-mara, gluho-nijem, autoput, crvenoplavi

88. U navedenom nizu riječi **prepoznaj i napiši** korijen riječi.

domovina, domar, domaći, domaćica

korijen riječi: _____

89. Dopuni.

- a) Nove riječi koje nastaju izvođenjem nazivaju se _____.
- b) Nove riječi koje nastaju slaganjem nazivaju se _____.

1.6. Pravopis/ortografija

90. U svakom paru **podvuci** pravilno napisanu riječ.

- a) najjužniji – najužniji
b) lijepši – ljepši
c) čuđenje – čudženje
d) voljeo – volio

91. **Zaokruži** slovo ispred tačno napisanog broja.

- a) osamnaesti - 18
b) hiljadu dvjesta osam - 1208.
c) dvije hiljade trinaesta - 2013.
d) dvadeset prvi - 21

92. **Podvuci** četiri pravilno napisane riječi.

neučim, ne mogu, ne pažnja, nesloga, nećeš, nepjevam, ne bismo, ne bi smo

93. U svakom paru **podvuci** pravilno napisani naziv.

- a) Dvor na Uni (grad) – Dvor Na Uni (grad)
b) Trg Djece Sarajeva - Trg djece Sarajeva
c) Marijin dvor - Marijin Dvor
d) Sjedinjene Američke Države - Sjedinjene Američke države

94. **Napiši** pravilno afrikate **č, ć, dž, đ**.

- a) ru__ak b) pi__ama
c) zada__a d) ro__endan

95. **Podvuci** pravilno napisanu rečeničnu konstrukciju.

- a) Pišem **olovkom/s olovkom**.
b) Oni su putovali **s vozom/vozom**.
c) On **se umorio/se je umorio**.
d) Naučio sam pjesmu **napamet/na pamet**.

96. U sljedećim rečenicama **prepoznaj pogrešno** napisane riječi i **napiši** ih pravilno.

- a) Samnom je išla u kino. _____
b) Ne pažnja građana uzrokuje požare u šumama. _____
c) Neznam ništa o njemu. _____

97. **Upiši** glas koji nedostaje.

- a) (ja) bi__
b) o__ladim
c) odma__
d) zama__nem

98. **Zaokruži** slovo ispred pravilno napisane rečenice.

- a) Mi bi želili posjetit Zemaljski muzej u Sarajevu.
b) Mi bismo željeli posjetit zemaaljski Muzej u Sarajevu.
c) Mi bismo željeli posjetiti Zemaljski muzej u Sarajevu.
d) Mi bi smo želili posjetiti Zemaljski Muzej u Sarajevu.

99. Prepisi nazive poštujući pravila pisanja velikog i malog slova.

- a) banjalučanin _____
- b) renesansa _____
- c) austrijski _____
- d) bosanac _____

100. U svakoj grupi riječi jedna je nepravilno napisana. **Napiši** je pravilno.

- a) nemam, nerekavši, nemoj _____
- b) ne sviram, ne čovjek, ne idi _____
- c) naj jeftiniji, najdragocjeniji, najmršaviji _____
- d) djedov, sestrin, bosančev _____

101. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pravilno upotrijebljeni interpunkcijski/pravopisni znaci.

- a) „Siguran sam“, obrati se Sanjin svojoj drugarici: „Da ćemo sve zadatke uspješno riješiti.“
- b) Siguran sam, obrati se Sanjin svojoj drugarici: „Da ćemo sve zadatke uspješno riješiti.“
- c) „Siguran sam“, obrati se Sanjin svojoj drugarici, „da ćemo sve zadatke uspješno riješiti.“

102. Napiši pravilno sljedeće primjere:

- a) kanton sarajevo - _____
- b) stari grad (u Sarajevu) - _____
- c) sarajka - _____
- d) aerodromsko naselje (u Sarajevu) - _____

103. U sljedećim rečenicama nedostaju zarezi. **Napiši** ih tamo gdje su potrebni.

- a) Derviš-paša Bajezidagić mostarski pjesnik pjevao je o Mostaru.
- b) Kenane dođi kod mene kad budeš mogao.

104. Podvuci pravilno napisani oblik.

- a) oni peču / oni peću / oni peku (3. l. mn. glagola *pečiti*)
- b) doći ćemo / doći ćemo / doćemo

105. Napiši skraćenice za sljedeće primjere:

- a) doktor _____
- b) centimetar _____
- c) i slično _____
- d) Ministarstvo unutrašnjih poslova _____

106. Podvuci ono što je **pravilno** napisano.

- a) Omer-paša/Omer paša
- b) fra-Petar/fra Petar
- c) auto-škola/ autoškola
- d) bosanskonjemački rječnik/bosansko-njemački rječnik

107. Od navedenih imenica **izvedi** prisvojne pridjeve.

- a) Visoko - _____
- b) Bihać - _____
- c) Mostar - _____
- d) Norveška - _____

108. Od navedenih imenica **izvedi** prisvojne pridjeve nastavcima *-ov, -ev, -in*:

- a) Amir - _____
- b) Hercegovac - _____
- c) Bosanka - _____
- d) učitelj - _____

109. Zaokruži rečenicu koja je pravilno napisana.

- a) Jedan moj prijatelj Nijemac pričao mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.
- b) Jedan moj prijatelj Nijemac pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću.
- c) Jedan moj prijatelj Nijemac pričo mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.

110. Podvuci četiri pravilno napisane riječi.

bijologija, avijon, biologija, trčo, historijski, historiski, avion, trčao

1.7. Leksika

111. Zaokruži DA ili NE.

- a) Skup riječi jednog jezika naziva se leksika. **DA NE**
- b) Homonimi su riječi istog glasovnog sastava, a različitog značenja: npr. *luk-oružje*, *luk-povrće* **DA NE**
- c) Riječi koje imaju suprotno značenje nazivaju se sinonimi. **DA NE**
- d) Arhaizmi su novonastale riječi. **DA NE**

112. Poveži sinonime tako što ćeš pored termina na desnoj strani napisati odgovarajuće slovo.

- a) konsonant akcenat _____
- b) leksem potencijal _____
- c) naglasak suglasnik _____
- d) kondicional riječ _____

113. Poveži frazeme s njihovim značenjem upisujući odgovarajuće slovo.

- a) naći se u neobranom grožđu _____ sjetiti se
- b) ustati na lijevu nogu _____ biti neraspoložen, mrzovoljan bez razloga
- c) pasti na pamet _____ biti previše zaljubljen
- d) zaljubiti se do ušiju _____ naći se u neugodnoj situaciji

114. Napiši za navedene riječi odgovarajuće:

- a) sinonime: talasi _____ pendžer _____
- b) antonime: brz _____ bogat _____

115. Poveži naziv s grupom riječi upisujući odgovarajuće slovo.

- a) nivo, šou, bife, bicikl _____ žargonizmi
- b) mliko, greota, đe, fala _____ dijalektizmi
- c) keva, čale, lova, murija _____ tuđice/posuđenice
- d) mobitel, euro, bankomat _____ neologizmi

116. Dopuni.

U našem jeziku postoji pet funkcionalnih stilova:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. administrativno-poslovni/administrativno-pravni stil

117. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak i **zaokruži** tačne odgovore.

„Jesenas je umro moj djed. Prije bi čovjek rekao da je usnuo nego umro. Zadnjih se pet godina nije baš ni u čem promijenio jer se upravo nije šta imalo na njem promijeniti. Kao srebro bijela kosa nije mogla još bjeljom postati, naborano čelo i lice sa plavim i crvenkastim piknjicama bilo je i ljeti i zimi jednako, kao iz kamena isklesano, a hod i govor ostao mu isti (...)“

Josip Kozarac, *Moj djed*

I) Kojem funkcionalnom stilu pripada navedeni tekst?

- a) novinarsko-publicističkom stilu
- b) naučnom stilu
- c) administrativno-poslovnom stilu
- d) književnoumjetničkom stilu
- e) razgovornom stilu

II) Zaokruži slovo ispred odlika koje se odnose na navedeni tekst.

- a) objektivnost, prisustvo terminološke leksike
- b) slikovitost, subjektivnost
- c) službenost, neemotivnost

118. Napiši naziv funkcionalnog stila ispod svakog odlomka:

a) „Prvi put sam sve ovo ispričao jednoj djevojci, i prvi put ovako, u nekoj vezi, od početka do kraja. Tako sam i sam sebi složio razložnu priču, koja se dotle uvijek gubila u komešanju odvojenih dijelova (...)“

b) „Čovječije oko sastoji se od očne jabučice uložene u salom ispunjenu očnu šupljinu. Njegov zaštitni aparat sastoji se iz gornje i donje vjeđe, trepavica, obrva, sluznica i spojnica. (...)“

c) “Snijeg, kiša i minusi nanijeli su nove štete Historijskom muzeju BiH i Kinoteci BiH. Baš kao i prošle godine u ovo doba, kulturne institucije od državnog značaja bore se sa poplavama (...)”

d) Enes: Vozdra, jarane. Nema te dva dana u školi. Blago tebi. Mi danas imamo kontrolni iz matematike.

Admir: Ma, šuti, jarane, poplavilo nas je pravo. Izlila se Brka po cijelom selu.

119. Dopuni.

a) Molba, žalba, potvrda, oglas, biografija pišu se _____ stilom.

b) Vijesti, izvještaji, reportaže, novinski članci pišu se _____ stilom

120. Dopuni.

Stručno i naučno ocjenjivanje knjige, filma, pozorišne predstave, emisije, muzike naziva se _____

2. Književnost (teorija književnosti), medijska kultura

2.1. Usmena književnost

121. a) **Dopuni.** Književnost je _____

b) **Navedi** književne rodove.

1. _____

2. _____

3. _____

122. Dopuni.

Prema postanku/porijeklu književnost se dijeli na:

a) _____

b) _____

123. Dopuni.

Izmišljene priče u kojima se govori o čudesnim, fantastičnim događajima nazivaju se _____.

124. Odgovori.

Šta je basna? _____

_____.

125. Dopuni.

Lirska narodna pjesma u kojoj se pjeva o ljubavnom bolu, čežnji, neostvarenoj ljubavi, o gradovima, planinama, rijekama naše domovine naziva se _____.

126. **Napiši** nazive epsko-lirskih književnih vrsta:

127. **Zaokruži** slovo ispred tačnog odgovora.

Svatovske pjesme, uspavanke, tužbalice su:

a) narodne epske pjesme

b) narodne lirske pjesme

c) narodne epsko-lirske pjesme

128. **Zaokruži** dvije osobine koje pripadaju sevdalinkama.

a) kratka prozna vrsta

b) motivi ljubavne boli i čežnje

c) zaplet radnje

d) motivi gradova naše domovine

129. **Zaokruži** dvije balade u ponuđenim naslovima.

a) *Smrt braće Morića*

b) *Lipa Naza vodu gaza*

c) *Pejzaž*

d) *Smrt Omera i Merime*

130. Pročitaj stihove narodne pjesme i **zaokruži** tačan odgovor.

Razapela sam ljuljku pod šljivom
i detetu je dobro...

Kiša pada, okupa ga.
Lišće sleti, pokrije ga.
Koža prođe, podoji ga.
Vetar dune, uljulja ga.

Spavaj, sine, mirno spavaj,
slušaj majku i ne plači.

Romska narodna pjesma

Kojoj vrsti narodne lirske pjesme pripadaju navedeni stihovi?

- a) sevdalinka
- b) tužbalica
- c) uspavanka

131. Pažljivo pročitaj sljedeće stihove:

„Šta se bijeli u gori zelenoj?
Al' je snijeg, al' su labudovi?
Da je snijeg, već bi okopnio
Labudovi, već bi poletjeli
Nit' je snijeg, nit' su labudovi.
Nego šator age Hasan age“

a) **Napiši** naslov i vrstu epsko-lirske pjesme iz koje su navedeni stihovi. _____

b) Prepozna **stilsku figuru** (pitanje – negativan odgovor – pozitivan odgovor) u navedenim stihovima i napiši njen naziv. _____

132. Dopuni.

a) Stih “Dvoje su se zamilili mladih” po dužini je _____.

b) U narodnoj lirskoj pjesmi *Ljubavni rastanak* „zumbul“ i „kada“ imaju ljudske osobine. Takvo stilsko izražajno sredstvo naziva se _____.

2.2. Lirika

133. Dopuni.

Lirske umjetničke pjesme po motivima se dijele na:

- a) misaone/refleksivne
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____

134. Navedi ostale osobine pjesničkog jezika.

- a) emocionalnost
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____

**135. Napiši naziv vrste lirске pjesme pored navedenih odlika.
(patriotska/rodoljubiva, reflektivna/misaona, socijalna/društvena i deskriptivna/opisna)**

a) Lirska pjesma u kojoj se govori o društvenim odnosima, o nepravdi i nejednakosti, o teškom životu siromašnih ljudi -

b) Lirska pjesma prožeta osjećanjima ljubavi prema zavičaju, domovini, njezinim ljepotama, ljudima –

c) Lirske pjesme u kojima dolazi do izražaja pjesnikov misaoni svijet, pjesnikova razmišljanja o nekom životnom problemu - _____

d) Lirska pjesma u kojoj se iskazuju misli i osjećanja kroz opis prirode - _____

136. Dopuni rečenice tako što ćeš napisati odgovarajuće nazive lirskih pjesama koje su se razvile još u antičkoj književnosti.

(elegija, idila, oda, himna)

a) Pjesma uzvišenog i patetičnog tona koja slavi neko božanstvo, prirodnu pojavu, značajnu osobu naziva se _____.

b) Pjesma koja izražava žaljenje za nečim što je prošlo ili što je daleko i nedostižno naziva se _____.

c) Pjesma o sretnom domaćem životu u kojoj se slavi mirni seoski život, ljepota i čistota prirode naziva se _____.

d) Svečana pjesma uzvišenog tona u kojoj se veliča ono što pjesnik smatra vrijednim divljenja (proljeće, ličnost, organizacije, društva...) naziva se _____.

137. Zaokruži tačan odgovor.

Pjesma u kojoj se izražava tuga, sjeta, žal za nečim što je prošlo naziva se:

- a) haiku pjesma
- b) elegija
- c) patriotska pjesma
- d) sonet

138. Odgovori.

Šta je sonet? _____

139. Pažljivo pročitaj stihove pjesme *Oblak* Dobriše Cesarića.

(...)
Vjetar visine ga je njih,
I on je stao da se žari,
Al oči sviju ljudi bjehu
Uprte u zemne stvari.

I svak je išo svojim putem:
Za vlašću, zlatom ili hljebom
A on – krvareći ljepotu –
Svojim nebom.
(...)

a) **Prepiši** stihove koji su posvećeni oblaku.

b) **Prepiši** stihove koji su posvećeni ljudima.

c) **Napiši** koji se stihovi rimuju. _____

d) **Odredi** vrstu strofe. _____

140. U navedenim stihovima **prepoznaj** i **napiši** tražene stilske figure.

„Silni cvrčak sjetno cvrči, jasan

Kao srebren vir;“

A. G. Matoš, *Notturmo*

a) onomatopeja - _____

b) poređenje - _____

141. Pažljivo **pročitaj** stihove pjesme *Veče na školju* A. Šantića. **Prepoznaj** i **napiši** stilske figure, vodeći računa o ponavljanjima obilježenih glasova.

Pučina plava a) _____

Spava,

Prohladni pada mrak,

Vrh hridi crne b) _____

Trne

Zadnji rumeni zrak.

(...)

142. Pažljivo **pročitaj** sljedeće stihove.

Pitao jednom tako jednoga vrli pitac neki:

A kto je ta šta je ta da prostiš

Gdje li je ta

Odakle je

Kuda je

Ta

Bosna

Rekti

A zapitani odgovor njemu hitan tad dade:

Bosna da prostiš jedna zemlja imade

I posna i bosa da prostiš

I hladna i gladna

I k tomu još

Da prostiš

Prkosna

Od

Sna

a) **Napiši** naziv pjesme iz koje su navedeni stihovi. _____

b) **Napiši** ime autora. _____

c) Kojoj vrsti lirskih pjesama pripada navedena pjesma? _____

d) Prepiši jedan arhaizam iz navedene pjesme. _____

143. Pažljivo pročitaj sljedeće stihove.

Stećak mramorni ćuti govorom scena po boku,
jači od kandža kiše, povampirenja i krađe.
Njegov mjesec i sunce, što znače posmrtno lađe,
davno su prevezli dušu, vjekuju sad u doku.
(...)

Zašto sam došao ovdje, kad sve već ovdje piše?
Posljednju blijedu zelen s jesenjom travom dišem.
Čuj, zvoni zrelo stablo – to lijes mi teše žuna.
(...)

- a) **Dopuni.** Navedeni stihovi su iz pjesme *Stećak* koju je napisao _____.
- b) Iz prve strofe prepisi riječi koje se rimuju. _____
- c) **Dopuni.** Ovakvu rimu nazivamo _____
- d) **Druga navedena** strofa po broju stihova je _____.

144. Pažljivo pročitaj stihove pjesme *Opomena* A. B. Šimića i **odredi** da li su tačne navedene tvrdnje.

Čovječe pazi
da ne ideš malen
ispod zvijezda!
(...)

- a) Obraćanjem lirskog subjekta riječima “Čovječe pazi...” naglašena je bliskost i ljubav koju lirski subjekt osjeća prema svakom čovjeku. **DA NE**
- b) U strofi je prisutan vezani stih. **DA NE**

145. Pažljivo pročitaj sljedeće stihove:

Gasne se krvavo oko lipanjskog plavetnog dana
I rujni već dašak struji večeri snene i meke
A parkom cvjetnim tiho - k'o b'jele sablasti neke
Nijeme se pružaju sjene visokih bujnih platana.
Musa Ćazim Ćatić, *U aleji*

Napiši nazive stilskih figura koje prepoznaješ.

- a) *Gasne se krvavo oko lipanjskog plavetnog dana* _____
- b) *A parkom cvjetnim tiho – k'o bjele sablasti neke* _____

146. Poveži pjesmu i autora tako što ćeš dopisati odgovarajuće slovo.

a) <i>Modra rijeka</i>	_____	Sergej Jesenjin
b) <i>Zašto tone Venecija</i>	_____	Mehmedalija Mak Dizdar
c) <i>Gazel o Mostaru</i>	_____	Abdulah Sidran
d) <i>Pismo majci</i>	_____	Derviš-paša Bajezidagić

2.3. Epika

147. Dopuni.

Najopsežniji i najsloženiji prozni oblik u kojem pripovjedač niže brojne događaje, likove, opise, prikazuje društvo kao cjelinu, naziva se _____.

148. Lijevu i desnu kolonu **poveži** upisujući odgovarajuće slovo.

a) ono o čemu se u djelu govori	_____	tema
b) statički i dinamički	_____	fabula
c) niz međusobno povezanih događaja	_____	likovi
d) glavni i sporedni	_____	motivi

149. Napiši.

Redoslijed događaja u pričanju može biti:

- a) _____
- b) _____
- c) _____

150. Dopuni.

Nosioci radnje u epskom književnom djelu su _____ i dijele se na _____ i _____.

151. Poveži termin sa njegovim objašnjenjem tako što ćeš **napisati** odgovarajuće slovo.

- a) protagonist _____ lik koji se svojim stavovima suprotstavlja glavnom liku
- b) antagonist _____ glavni junak, nosilac glavne radnje i pokretač zbivanja

152. Zaokruži tačnu tvrdnju.

a) Motiv je najmanja tematska jedinica.	DA	NE
b) Retrospekcija je isto što i hronologija.	DA	NE
c) Pripovijetka je priča ispričana isključivo u dijalogu.	DA	NE
d) Esej je isto što i ogled.	DA	NE

153. Zaokruži tačan odgovor.

Pripovijetku *Duga* napisao je:

- a) Ivo Andrić
- b) Dinko Šimunović
- c) Ćamil Sijarić

154. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

U pričama Ive Andrića *Deca*, *Kula* i *Knjiga* djeca doživljavaju:

- a) najljepše životne trenutke
- b) bezbrižne trenutke
- c) strahove i traume
- d) trenutke koji nisu vrijedni pažnje

155. Pročitaj sljedeći odlomak i **napiši** naziv djela i ime autora.

(...) Sjutradan, pušući poput guska, djed je doperjao sa mnom u školsko dvorište i pred svom dječurlijom razgalamio se na učiteljicu:

„A je li ti, šiškavico, ovakva i onakva, ti mi bolje od mene znaš kakav je vuk, a?!

Nije zelen? Pazi ti nje!” (...)

- a) Naziv djela: _____
- b) Ime autora: _____

156. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak iz djela *Breza*, zatim **odgovori** na postavljena pitanja.

(...) „Tanka je ona i slabašna. Ali visoka i strojna. Pa dok druge cure i snaše koračaju kao medvjedi, u njenom hodu ima nešto ritma, možda čak i elegancije. Oči su joj plave, plavlje od jasnoga neba, a za kosu rekoše neki da je crvenkasta, a neki da je zlatna i pozlačena.“ (...)

- a) Kojoj književnoj vrsti pripada djelo *Breza*? _____
- b) Ko je autor tog djela? _____

157. Pažljivo pročitaj navedene odlomke i **odgovori** na postavljena pitanja.

1. „Nosač Samuel Mačoro bio je tada čovjek svojih trideset pet godina. Bio je dosta koštunjav, mršav, blijed i malo sipljiv... Kod bijele česme spuštao je svoj sepet, skidao mastan fes, saginjao kosmatu glavu i pljuskao se vodom po neobrijanom licu...”

2. „Taj Jakov, koji se stalno vukao po selima, natezao sa seljacima pazarujući od njih stoku, koji je spavao po hanovima sa kiridžijama, kočijašima i mesarima i koji se vječno svađao sa čobanima, taj riđi Jakov postajao je iz godine u godinu sve suroviji. I kao dječak bio je žestok. Sad je bio i prijek i ljut...”

- a) Iz kojeg djela su navedeni odlomci? _____
b) Ko je autor ovog djela? _____
c) U kojem odlomku su izražene karakterne osobine ličnosti? _____
d) U kojem odlomku su opisane fizičke osobine ličnosti? _____

158. Zaokruži tačan odgovor.

Statički motivi u epskom književnom djelu pokreću radnju.

DA **NE**

159. Dopuni.

Pričanje u 1. licu naziva se _____

160. Dopuni.

Ahmet Šabo i njegova supruga Tijana glavni su likovi u romanu _____ kojeg je napisao _____.

161. Pažljivo pročitaj sljedeće objašnjenje i odlomak pa **riješ**i zadatke:

U prvi mah nakon izlaska iz bolnice, Minja je sjetna, razočarana. Stric Avdo joj se obraća riječima:

„Sad ti moram reći da ono što uz pjesmu ide, što dolazi samo često nije pjesmovito, ali šta možemo, tako je to. Svi smo mi u istom kolu i igramo. Igraj i ti. Igraj što bolje možeš, jer to nam jedino ostaje. Igraj dok ne padneš. Kao Aska otpleši svoj čudesni ples, i ne očekuj, ništa ne očekuj od igre...”

Nura Bazdulj-Hubijar

a) Podvuci naziv djela kome pripada navedeni odlomak.

Aska i vuk, Ruža, Ruta Tannenbaum, Mrak na svijetlim stazam

b) Napiši kojoj književnoj vrsti pripada navedeni odlomak. _____

162. Pažljivo pročitaj sljedeći odlomak pa **zaokruži** tačan odgovor.

A.G.Matoš

(...) Nemirne oči gledaju i ispituju sve, izvjedljiv duh preljeće sve i reagira na sve naglo, brzo, ogorčeno, razdragano, pravedno, nepravedno, svejedno, ali neumoljivo reagira. Izgleda kao da ga sve stvari i ljudi i događaji nevidljivo intervjuiraju, a on brzinom, koja zadivljuje, daje odgovore neštedimice osobno, nepravedno često, ali ih uvijek daje, i pri tom se ne radi o točnosti i spretnosti kojom odgovara. (...)

Ivo Andrić

Navedeni odlomak je iz:

- a) romana
b) pripovijetke
c) dnevnika
d) eseja

163. Odgovori.

Šta je putopis? _____

164. Zaokruži tačan odgovor.

Mula Mustafa Bašeskija napisao je:

- a) putopis
- b) ljetopis
- c) memoare
- d) dnevnik

165. Dopuni.

Djelo *Nekrolog jednoj čaršiji* napisao je naš poznati putopisac _____.

166. Poveži vrstu djela i autora tako što ćeš napisati odgovarajuće slovo.

a) ljetopis	_____	Anna Frank
b) putopis	_____	Abdulah Sidran
c) dnevnik	_____	Mula Mustafa Bašeskija
d) scenarij	_____	Isidora Sekulić

167. Pročitaj odlomak i odredi oblik kazivanja.

(...) Uz padine bregova penju se strmi i u pesmama opevani sarajevski voćnjaci, a između njih se ruše, kao tanke lavine snega, bela mnogobrojna i tako karakteristična stara muslimanska groblja. Sa sumrakom koji polagano pada, belina njihovih nadgrobničkih kamenova ističe se sve jače. (...)

Ivo Andrić, *Jedan pogled na Sarajevo*

- a) pripovijedanje
- b) unutarnji monolog
- c) opisivanje

168. Pažljivo pročitađ odlomke iz romana *Zeleno busenje* Edhema Mulabdića.

Ispod svakog odlomka napiši koji je oblik kazivanja zastupljen: **dijalog, monolog, opisivanje, pripovijedanje**

a) Čuvati kuće svoje, kao što se eno ostali razbjegoše, sjedit uz ostalu svojtu, skrštenih ruku, sramota, a da ti dušman uđe u zavičaj pa možda i u kuću! Pa zašto i ne bih! Čuvati staru majku svoju, a i Ajišu (...)

b) Noć je tamna da se prst pred okom ne vidi: no nije pusta i nijema kao druge (...).

c) Ahmet prođe mimo svoju kuću; časak jedan prisluškiuao, pa kako vidje da je i u njegov sve budno, krenu kud je pošao. (...)

d) - Ali svejedno; ti ćeš mene pričekati, je li?

- A što me to pitaš?

- Ma eto onako, ne zna se kako se more okrenut!

169. Poveži naziv djela i autora tako što ćeš napisati odgovarajuće slovo.

a) <i>Čistač obuće</i>	_____	Zlata Kolarić-Kišur
b) <i>Suze kojih se stidim</i>	_____	Nedžad Ibrišimović
c) <i>Nepoznati ljudi</i>	_____	Ranko Pavlović
d) <i>Starac i more</i>	_____	Ernest Hemingvej

2.4. Drama

170. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Drama je:

- a) duže epsko djelo sa mnogo likova i događaja
- b) kraće epsko djelo u kojem je predstavljen jedan događaj
- c) književno djelo napisano za izvođenje u pozorištu

171. Navedi.

Kompozicionu strukturu dramkog književnog djela čine:

172. Obilježi brojevima od 1 do 5 redosljed faza u razvoju dramske radnje.

- ___ preokret/peripetija
- ___ zaplet
- ___ uvod/ekspozicija
- ___ rasplet
- ___ vrhunac/kulminacija

173. Navedi dvije osnovne dramske vrste:

- a) _____
- b) _____

174. Zaokruži DA ili NE.

- a) Drama je književno djelo u stihu ili prozi. DA NE
- b) Didaskalije ili remarke su dio dramske radnje. DA NE

175. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Najmanja tematska jedinica u dramskoj radnji naziva se:

- a) poglavlje
- b) čin
- c) scena/prizor

176. Dopuni.

Osnovni oblik kojim se ostvaruje radnja u dramskom djelu je _____.

177. Pažljivo pročitaj navedeni odlomak, potom **riješi** zadatke.

SUDAC (...*smije se, govori nešto i udara jazavca po njušci*...).

DAVID: Vidi, gospodine, vidi kako diže njušku, kako te razumije!

SUDAC: Kad je rođen; koliko je star ovaj tvoj lopov, Davide?

DAVID: Nije on star. Mlad je on još.

- a) Napiši naslov djela iz kojeg je preuzet navedeni odlomak. _____
- b) Ko je autor tog djela? _____
- c) Koja je ovo vrsta dramskog djela? _____
- d) Prepiši didaskaliju iz navedenog odlomka.

178. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Molijerov *Tvrđica* je:

- a) pripovijetka
- b) roman
- c) novela
- d) drama
- e) crtica

179. Napiši naziv dramske vrste:

- a) *Romeo i Julija* - _____
- b) *Tvrđica* - _____

180. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Historijsku dramu *Veliki vezir* napisao je:

- a) Mehmedalija Mak Dizdar
- b) Abdulah Sidran
- c) Nedžad Ibrišimović
- d) Derviš Sušić

181. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Djelo *Veliki vezir* Derviša Sušića je:

- a) historijski roman
- b) historijska drama
- c) historijska pripovijest

182. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Komediju *Ožalošćena porodica* napisao je:

- a) Petar Kočić
- b) Branislav Nušić
- c) Miloš Crnjanski

- 183. a) Dopuni.** Djelo *Romeo i Julija* napisao je _____.
b) **Podvuci** tačan odgovor. *Romeo i Julija* je: komedija; tragikomedija; tragedija

184. Dopuni.

- a) Upute glumcu, reditelju i drugima koji učestvuju u postavljanju dramskog teksta na pozornicu nazivaju se _____.
- b) Prilagođavanje epskih književnih vrsta dramskoj formi naziva se _____.

185. Po uzoru na poznatu baladu *Hasanaginica*, istoimene drame napisala su dva naša književnika. **Navedi** ime jednog književnika. _____

186. Dopuni.

- a) Dramska radnja se temelji na dramskom _____.
- b) Svaki dramski čin se sastoji iz manjih dramskih cjelina koje se nazivaju _____.

187. Poveži naziv i vrstu djela tako što ćeš napisati odgovarajuće slovo.

- a) *Aska i vuk* _____ tragedija
- b) *Legenda o Ali-paši* _____ komedija
- c) *Romeo i Julija* _____ roman
- d) *Ožalošćena porodica* _____ pripovijetka

188. Podvuci uljeza u svakom nizu.

- a) sonet, novela, gazel (lirske književne vrste)
- b) roman, elegija, pripovijetka (epske književne vrste)
- c) romansa, tragedija, komedija (dramske književne vrste)
- d) sevdalinka, balada, roman (usmena književnost)

189. Među sljedećim imenima pisaca **zaokruži ime** nobelovca.

- a) Edhem Mulabdić
- b) Meša Selimović
- c) Ivo Andrić
- d) Miroslav Krleža

2.5. Medijska kultura

190. Dopuni.

- a) Umjetnost oživljene pokretne slike naziva se _____.
- b) Tri osnovna filmska roda su:

191. Zaokruži tačan odgovor.

- a) Komedija, ljubavni i naučnofantastični film su vrste igranih filmova. **DA NE**
- b) Pripovijetka *Breza* Slavka Kolara je ekranizirana. **DA NE**

192. Dopuni.

Ličnost koja rukovodi postavljanjem na scenu pozorišnog, filmskog ili televizijskog djela je _____.

193. Dopuni.

- a) Scenarij piše _____
- b) Knjigu snimanja pravi _____.

194. Dopuni.

Film koji prikazuje stvarne događaje, stvarne ljude u stvarnom prostoru i životnim situacijama naziva se _____ film.

195. Zaokruži tačan odgovor.

Faza u stvaranju filma u kojoj se vrši selekcija i povezivanje kadrova naziva se:

- a) sinopsis
- b) scenarij
- c) montaža
- d) snimanje

196. Napiši ime bosanskohercegovačkog režisera/reditelja koji je dobio *Oskara* za film *Ničija zemlja*.

197. Zaokruži tačan odgovor.

Osnovna izražajna sredstva pozorišta/kazališta su govor, gluma i scenografija. **DA NE**

198. Napiši po jedan primjer za navedene vrste medija.

- a) printani mediji: _____
- b) elektronski mediji: _____

199. Dopuni.

Niz slika koje međusobno objedinjuje neka radnja i tekst naziva se _____.

200. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Kojim su se redom pojavljivali mediji?

- a) radio, novine, televizija
- b) novine, televizija, radio
- c) novine, radio, televizija

Rješenja zadataka

1. Jezik (razvoj jezika, gramatika i pravopis)

1.1. Razvoj jezika

1. a) sporazumijevanja
b) staroslavenski jezik/crkvenoslavenski jezik,
(2 x 0, 50) = **1 bod**
2. a) glagoljice,
1 bod
3. a) bosančicom/bosanskom ćirilicom
b) latinica i ćirilica,
(2 x 0, 50) = **1 bod**
4. c) glagoljica
1 bod
5. c) alhamijado književnost
1 bod

1.2. Fonetika i fonologija

6. a) slovo/grafem(a)
b) govornih
c) samoglasnike/vokale
d) a, e, i, o, u
(4 x 0, 25) = **1 bod**
7. a) DA
b) DA
(2 x 0, 50) = **1 bod**
8. a) prva palatalizacija
b) jotovanje
c) nepostojano a
d) druga palatalizacija/sibilarizacija
(4 x 0, 25) = **1 bod**
9. a) prva palatalizacija
b) jednačenje suglasnika po zvučnosti/jednačenje po zvučnosti
c) druga palatalizacija/sibilarizacija
d) jotovanje
(4 x 0, 25) = **1 bod**
10. a) jednačenje suglasnika po zvučnosti/jednačenje po zvučnosti
b) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe/jednačenje po mjestu tvorbe
c) prva palatalizacija
d) jotovanje
(4 x 0, 25) = **1 bod**

11. a) gledaoca
b) promjena *l u o*
(2 x 0, 50) = **1 bod**
12. a) čitaoci
b) čitalaca
(2 x 0, 50) = **1 bod**
13. a) duše
b) pečem
c) prva palatalizacija
1 bod
14. jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe/jednačenje po mjestu tvorbe
1 bod
15. jednačenja suglasnika po zvučnosti/jednačenja po zvučnosti
1 bod
16. a) predsjednik
b) slušalac
c) jedanput
d) bežični
(4 x 0, 25) = **1 bod**
17. a) bespravni
b) jednačenje suglasnika po zvučnosti/jednačenje po zvučnosti
1 bod
18. a) hljepčić
b) jednačenje suglasnika po zvučnosti/jednačenje po zvučnosti
1 bod
19. a) voznja
b) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe/jednačenje po mjestu tvorbe
1 bod
20. a) osmi
b) nepostojano *a*
1 bod
21. a) mladi;
b) $d + j = đ$ /jotovanjem
1 bod
22. a) htio
b) osmijeh
c) vježba
d) primjer
(4 x 0, 25) = **1 bod**
23. a) snjegovi/snijezi
b) lijekovi
(2 x 0, 50) = **1 bod**

24. jotovanje
1 bod
25. a) prijedlozima
b) druga palatalizacija/sibilarizacija
(2 x 0, 50) = **1 bod**
26. b) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
1 bod
27. slog
1 bod
28. a) E – gi – pat
b) samoglasnik – e/i/a;
c) suglasnik- g/p/t
d) pat
(4 x 0, 25) = **1 bod**
29. vo-do-in-sta-la-ter
1 bod
30. a) DA
b) DA
c) NE
d) DA
(4 x 0, 25) = **1 bod**
31. c) trn
1 bod
32. a) mak
1 bod
33. kratkosilazni, kratkouzlazni, dugosilazni, dugouzlazni
1 bod
34. DA
1 bod

1.3. Morfologija

35. promjenljive/promjenjive,
nepromjenljive/nepromjenjive,
polupromjenljive/polupromjenjive
1 bod
36. a) ja, naš, neko
1 bod
37. b) u, na, po
1 bod

38. a) deklinacija
b) konjugacija
c) komparacija
1 bod
39. c) gradivne
1 bod
40. d) zbirne
1 bod
41. a) prijedlog
b) prilog
c) uzvik
d) riječca/čestica/partikula
(4 x 0, 25) = **1 bod**
42. c) način
f) lice
(2 x 0, 50) = **1 bod**
43. a) dativ
b) vokativ
c) lokativ
d) akuzativ
(4 x 0, 25) = **1 bod**
44. a) lokativ
b) dativ
(2 x 0, 50) = **1 bod**
45. 1. a) otvara
b) lijepa
c) gvozdена
d) i
2. a) riječ
b) vrata
(2 x 0, 50) = **1 bod**
46. a) htio
b) alpskog
c) zaspali
d) davalaca
(4x 0, 25) = **1 bod**
47. 1. Nominativ – ko? šta?/što?
2. Genitiv – (od) koga? (od) čega?
3. Dativ - kome? čemu?
4. Akuzativ – koga? šta?
5. Vokativ – oj! hej!
6. Instrumental - (s) kim? (s) čim?
7. Lokativ – (o) kome? (o) čemu?
1 bod

48. b) Ja imam svoju knjigu.
1 bod
49. a) ljepši
b) bolji
(2 x 0,50) = **1 bod**
50. a) najjači
b) najviši
(2 x 0,50) = **1 bod**
51. c) ja, on, vi
1 bod
52. a) tvoju
b) vaše
c) svoje
d) naša
(4 x 0,25) = **1 bod**
53. a) DA
b) DA
c) NE
d) DA
(4 x 0,25) = **1 bod**
54. a) mene/me
b) njega/ga
c) tebe/te
d) vama
1 bod
55. Glagoli su riječi koje označavaju radnju, stanje i zbivanje.
1 bod
56. radnja: pisati
stanje: ležati
zbivanje: cvjetati
1 bod
57. a) pričati
b) raditi
c) pisati
d) polagati
1 bod
58. glagolski pridjev radni
1 bod
59. 3 doći
1 dođem
4 doći ću
2 došao sam
(4 x 0,25) = **1 bod**

60. a) lične
b) bezlične/nelične
1 bod
61. a) prezent/prezentu
b) Djevojčica je lijepo pjevala.
c) Djevojčica će lijepo pjevati.
1 bod
62. a) želio
b) željela
(2 x 0, 50) = **1 bod**
63. a) pomoćni glagol *biti* (*jesam*)/enklitički oblik pomoćnog glagola *biti* (*jesam*)/pomoćni glagol
b) pridjev/opisni pridjev
c) imenica/zajednička imenica
d) prilog/načinski prilog
(4 x 0, 25) = **1 bod**
64. a) imenice/vlastite imenice
b) prilog/ načinski prilog
c) prijedlog
d) veznik
(4 x 0, 25) = **1 bod**
65. 1. NE
2. a) na
b) će biti
c) nas
d) svijet
(2 x 0, 50) = **1 bod**
66. b) pridjevima
1 bod

1.4. Sintaksa

67. a) predikat
b) subjek(a)t
c) objek(a)t
d) priloške/priložne/adverbijalne odredbe/oznake
1 bod
68. a) je pisala
b) ona
c) zadaće
d) redovno
1 bod

69. a) predikat
b) subjek(a)t
c) objek(a)t
d) priloška/priložna/adverbijalna odredba/oznaka za vrijeme (POV/AOV)
1 bod
70. c) smo željeli uraditi
1 bod
71. a) matematičarka
b) najbolje
c) rezultate
d) na takmičenjima
(4 x 0, 25) = **1 bod**
72. c) Vedrana je glumica.
1 bod
73. b) kuća na brdu
1 bod
74. a) Rečenica je skup riječi ili samo jedna riječ kojima se iskazuje misao (obavijest, poruka, pitanje).
Rečenica je misao iskazana riječima.
Rečenica je obavijesna/komunikacijska jedinica.
b) Klauze/surečenice su proste/jednostavne rečenice sastavnice složene rečenice.
(2 x 0, 50) = **1 bod**
75. b) Listajući knjigu, pronašao sam mudre izreke.
1 bod
76. a) nezavisan
b) zavisian
1 bod
77. b) Odnos među klauzama je nezavisan.
e) Navedena rečenica je suprotna.
(2 x 0, 50) = **1 bod**
78. a) zavisnosložena
b) nezavisnosložena
c) nezavisnosložena
d) zavisnosložena
(4 x 0, 25) = **1 bod**
79. 3. Nebo se naoblačilo, dakle bit će kiše.
1. Edo je uzeo knjigu i stavio je u ruksak.
4. Ići ćemo na izlet gdje smo se dogovorili.
2. Kad sam položio ispit, čestitali su mi.
(4 x 0, 25) = **1 bod**
80. Kada (čim, nakon što, pošto) je oprao ruke, dječak je sjeo za sto.
1 bod

81. a) nakon što
b) ako
c) iako
d) samo
(4 x 0, 25) = **1 bod**
82. c) i, pa, te, ni, niti
1 bod
83. 1. Ako želimo živjeti u slozi i ljubavi, moramo uvažavati naše različitosti.
2. b) vremenska
(2 x 0, 50) = **1 bod**
84. a) radi
b) zbog
1 bod

1.5. Tvorba riječi

85. a) ne
b) nik
(2 x 0, 50) = **1 bod**
86. a) usput
b) putnik
(2 x 0, 50) = **1 bod**
87. fotoaparati, vodopad, klima-uređaj, autoput
(4 x 0, 25) = **1 bod**
88. dom
1 bod
89. a) izvedenice/izvedene riječi
b) složenice/složene riječi
1 bod

1.6. Pravopis/ortografija

90. a) najjužniji
b) ljepši
c) čuđenje
d) volio
(4 x 0, 25) = **1 bod**
91. c) dvije hiljade trinaesta - 2013.
1 bod
92. ne mogu, nesloga, nećeš, ne bismo
1 bod

93. a) Dvor na Uni (grad)
b) Trg djece Sarajeva
c) Marijin Dvor
d) Sjedinjene Američke Države
1 bod
94. a) ručak
b) piđžama
c) zadaća
d) rođendan
1 bod
95. a) olovkom
b) vozom
c) se umorio
d) napamet
(4 x 0, 25) = **1 bod**
96. a) sa mnom
b) nepažnja
c) ne znam
(4 x 0, 25) = **1 bod**
97. a) (ja) bih
b) ohladim
c) odmah
d) zamahnem
1 bod
98. c) Mi bismo željeli posjetiti Zemaljski muzej u Sarajevu.
1 bod
99. a) Banjalučanin
b) renesansa
c) austrijski
d) Bosanac
1 bod
100. a) ne rekavši
b) nečovjek
c) najjeftiniji
d) Bosančev
(4 x 0, 25) = **1 bod**
101. c) „Siguran sam“, obrati se Sanjin svojoj drugarici, „da ćemo sve zadatke uspješno riješiti.“
1 bod
102. a) Kanton Sarajevo
b) Stari Grad (u Sarajevu)
c) Sarajka
d) Aerodromsko Naselje (u Sarajevu)
(4 x 0, 25) = **1 bod**

103. a) Derviš-paša Bajezidagić, mostarski pjesnik, pjevao je o Mostaru.
b) Kenane, dođi kod mene kad budeš mogao.
(2 x 0, 50) = **1 bod**
104. a) oni peku
b) doći ćemo
(2 x 0, 50) = **1 bod**
105. a) dr.
b) cm
c) i sl.
d) MUP
1 bod
106. a) Omer-paša
b) fra Petar
c) autoškola
d) bosansko-njemački rječnik
(4 x 0, 25) = **1 bod**
107. a) visočki
b) bihački
c) mostarski
d) norveški
1 bod
108. a) Amirov
b) Hercegovčev
c) Bosankin
d) učitelj
1 bod
109. b) Jedan moj prijatelj Nijemac pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću.
1 bod
110. biologija, historijski, avion, trčao
(4 x 0, 25) = **1 bod**

1.7. Leksika

111. a) DA
b) DA
c) NE
d) NE
(4 x 0, 25) = **1 bod**
112. c) akcenat
d) potencijal
a) konsonant
b) leksem
(4 x 0, 25) = **1 bod**

113. c) sjetiti se
b) biti neraspoložen, mrzovoljan bez razloga
d) biti previše zaljubljen
a) naći se u neugodnoj situaciji
(4 x 0, 25) = **1 bod**
114. a) valovi, prozor
b) spor, siromašan
(4 x 0, 25) = **1 bod**
115. c) žargonizmi
b) dijalektizmi
a) tuđice/posuđenice
d) neologizmi
(4 x 0, 25) = **1 bod**
116. 1. književnoumjetnički stil
2. naučni stil
3. novinarsko-publicistički/žurnalistički stil
4. razgovorni stil
(4 x 0, 25) = **1 bod**
117. I) d) književnoumjetničkom stilu
II) b) slikovitost, subjektivnost
(2 x 0, 50) = **1 bod**
118. a) književnoumjetnički stil
b) naučni stil
c) novinarsko-publicistički/žurnalistički stil
d) razgovorni stil
(4 x 0, 25) = **1 bod**
119. a) administrativno-poslovnim/administrativno-pravnim
b) novinarsko-publicističkim/žurnalističkim
(2 x 0, 50) = **1 bod**
120. kritika/kritički prikaz
1 bod

2. Književnost (teorija književnosti), medijska kultura

2.1. Usmena književnost

121. a) Književnost je vrsta umjetnosti.
Književnost je vrsta umjetnosti čije je osnovno sredstvo izražavanja riječ.
Književnost je sveukupnost napisanih i nenapisanih djela.
- b) 1. epika
2. lirika
3. drama
(2 x 0, 50) = **1 bod**

122. a) narodnu/usmenu
b) umjetničku/pisanu
1 bod
123. bajke
1 bod
124. Basna je kratka priča u kojoj su glavni likovi životinje.
1 bod
125. sevdalinka
1 bod
126. balada
romansa
poema
1 bod
127. b) narodne lirske pjesme
1 bod
128. b) motivi ljubavne boli i čežnje
d) motivi gradova naše domovine
(2 x 0, 50) = **1 bod**
129. a) *Smrt braće Morića*
d) *Smrt Omera i Merime*
(2 x 0, 50) = **1 bod**
130. c) uspavanka
1 bod
131. a) *Hasanaginica*, balada
b) slavenska antiteza
(2 x 0, 50) = **1 bod**
132. a) deseterac
b) personifikacija
(2 x 0, 50) = **1 bod**

2.2. Lirika

133. b) opisne/deskriptivne
c) ljubavne
d) društvene/socijalne
e) rodoljubive/patriotske
(4 x 0, 25) = **1 bod**
134. slikovitost, ritmičnost, melodičnost, ekspresivnost
(4 x 0,25) = **1 bod**

135. a) socijalna/društvena
b) patriotska/rodoljubiva
c) reflektivna/misaona
d) deskriptivna/opisna
(4 x 0,25) = **1 bod**
136. a) oda
b) elegija
c) idila
d) himna
(4 x 0,25) = **1 bod**
137. b) elegija
1 bod
138. Sonet je pjesma sastavljena od dva katrena i dvije tercine.
Sonet je pjesma sastavljena od 14 stihova raspoređenih u dva katrena i dvije tercine.
1 bod
139. a) Vjetar visine ga je njaho,
I on je stao da se žari,
A on – krvareći ljepotu –
Svojim nebom.
b) Al oči sviju ljudi bjehu
Uprte u zemne stvari.
I svak je išo svojim putem:
Za vlašću, zlatom ili hljebom
c) 2. i 4. stih
d) katren/četverostih
(4 x 0,25) = **1 bod**
140. a) silni cvrčak sjetno cvrči
b) cvrčak jasan kao srebren vir
(2 x 0, 25) = **1 bod**
141. a) asonanca
b) aliteracija
(2 x 0, 50) = **1 bod**
142. a) *Zapis o zemlji*
b) Mehmedalija Mak Dizdar/Mak Dizdar
c) rodoljubivoj/patriotskoj pjesmi
d) kto, rekti, imade
(4 x 0, 25) = **1 bod**
143. a) Skender Kulenović
b) boku-doku, krađe-lade
c) obgrljena rima
d) tercina/trostih
(4 x 0, 25) = **1 bod**

144. a) DA
b) NE
(2 x 0, 50) = **1 bod**
145. a) metafora
b) poređenje
(2 x 0, 50) = **1 bod**
146. d) Sergej Jesenjin
a) Mehmedalija Mak Dizdar
b) Abdulah Sidran
c) Derviš-paša Bajezidagić
(4 x 0, 25) = **1 bod**

2.3. Epika

147. roman
1 bod
148. a) tema
c) fabula
d) likovi
b) motivi
(4 x 0, 25) = **1 bod**
149. a) hronološki
b) retrospektivni
c) kombinovani
1 bod
150. likovi, glavni, sporedni
1 bod
151. b) lik koji se svojim stavovima suprotstavlja glavnom liku
a) glavni junak, nosilac glavne radnje i pokretač zbivanja
1 bod
152. a) DA
b) NE
c) NE
d) DA
(4 x 0, 25) = **1 bod**
153. b) Dinko Šimunović
1 bod
154. c) strahove i traume
1 bod
155. a) *Bašta sljezove boje*
b) Branko Ćopić
1 bod

156. a) pripovijetka
b) Slavko Kolar
1 bod
157. a) *Nosač Samuel*
b) Isak Samokovlija
c) u drugom odlomku/2. odlomak
d) u prvom odlomku/1. odlomak
(4 x 0, 25) = **1 bod**
158. NE
1 bod
159. ich-forma/ja-forma
1 bod
160. *Tvrđava*; Meša Selimović
1 bod
161. a) *Ruža*
b) roman
1 bod
162. d) eseja
1 bod
163. Putopis je granična književna vrsta u kojoj pisac subjektivno i slikovito opisuje neku zemlju, predio, krajolik, ljude i atmosferu.
1 bod
164. b) ljetopis
1 bod
165. Zuko Džumhur
1 bod
166. c) Anna Frank
d) Abdulah Sidran
a) Mula Mustafa Bašeskija
b) Isidora Sekulić
(4 x 0, 25) = **1 bod**
167. c) opisivanje
1 bod
168. a) monolog
b) opisivanje
c) pripovijedanje
d) dijalog
(4 x 0, 25) = **1 bod**

169. b) Zlata Kolarić-Kišur
c) Nedžad Ibrišimović
a) Ranko Pavlović
d) Ernest Hemingvej
(4 x 0, 25) = **1 bod**

2.4. Drama

170. c) književno djelo napisano za izvođenje u pozorištu
1 bod

171. tema
dramska radnja
likovi
1 bod

172. 4 preokret/peripetija
2 zaplet
1 uvod/ekspozicija
5 rasplet
3 vrhunac/kulminacija
1 bod

173. a) tragedija
b) komedija
1 bod

174. a) DA
b) NE
(2 x 0, 50) = **1 bod**

175. c) scena/prizor
1 bod

176. dramski dijalog
1 bod

177. a) *Jazavac pred sudom*
b) Petar Kočić
c) komedija (satira)
d) *smije se, govori nešto i udara jazavca po njušci*
(4 x 0,25) = **1 bod**

178. d) drama
1 bod

179. a) tragedija
b) komedija
(2 x 0, 50) = **1 bod**

180. d) Derviš Sušić
1 bod

181. b) historijska drama
1 bod
182. b) Branislav Nušić
1 bod
183. a) Viljem Šekspir/Šekspir
b) tragedija
(2 x 0, 50) = **1 bod**
184. a) didaskalije/remarke
b) dramatizacija
(2 x 0, 50) = **1 bod**
185. Milan Ogrizović ili Alija Isaković
1 bod
186. a) sukobu
b) prizori/scene
(2 x 0, 50) = **1 bod**
187. c) tragedija
d) komedija
b) roman
a) pripovijetka
(4 x 0, 25) = **1 bod**
188. a) novela
b) elegija
c) romansa
d) roman
(4 x 0, 25) = **1 bod**
189. c) Ivo Andrić
1 bod

2.5. Medijska kultura

190. a) film
b) igrani film
dokumentarni film
animirani film
(2 x 0, 50) = **1 bod**
191. a) DA
b) DA
(2 x 0, 50) = **1 bod**
192. režiser/reditelj
1 bod

193. a) scenarist
b) režiser/reditelj
(2 x 0, 50) = **1 bod**
194. dokumentarni
bod
195. c) montaža
1 bod
196. Danis Tanović
1 bod
197. DA
1 bod
198. a) novine, časopisi, magazini, knjige, stripovi, enciklopedije...
b) radio, televizija, kompjuter, internet
(2 x 0, 50) = **1 bod**
199. strip
1 bod
200. c) novine, radio, televizija
1 bod

PRIMJER URAĐENOG TESTA

Šifra: _____		Bodovi
PRIMJER URAĐENOG TESTA BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST		
I	<p>1. Zaokruži tačan odgovor. Konstantin (Ćirilo) je tvorac: a) <u>glagoljice</u> b) latinice c) ćirilice</p> <p>2. Napiši glagolsku imenicu od navedenog glagola i prepoznaj glasovnu promjenu. a) voziti - <u>vožnja</u> b) glasovna promjena - <u>jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe</u></p>	(2 x 0, 50) 1 bod
II	<p>Pročitaj sljedeću rečenicu i riješi zadatke. <i>Lijepa riječ i gvozdena vrata otvara.</i></p> <p>1. Izdvoj. a) glagol <u>otvara</u> b) opisni pridjev <u>lijepa</u> c) gradivni pridjev <u>gvozdena</u> d) veznik <u>i</u></p> <p>2. Odredi tražene funkcije/službe riječi u rečenici. a) subjek(a)t <u>riječ</u> b) objek(a)t <u>vrata</u></p>	(2 x 0, 50) 1 bod
III	<p>Pored svake rečenice napiši da li je zavisnosložena ili nezavisnosložena.</p> <p>a) Našli smo ključ koji smo izgubili. <u>zavisnosložena</u> b) Jedno misli, a drugo govori. <u>nezavisnosložena</u> c) Sve je utihnulo i grad spava. <u>nezavisnosložena</u> d) Nismo zaboravili kako se tvori perfekt. <u>zavisnosložena</u></p>	1 bod
IV	<p>1. Dopuni. a) Nove riječi koje nastaju izvođenjem nazivaju se <u>izvedenice</u>. b) Nove riječi koje nastaju slaganjem nazivaju se <u>složenice</u>.</p> <p>2. Poveži frazeme s njihovim značenjem upisujući odgovarajuće slovo. a) naći se u neobranom grožđu <u>c</u> sjetiti se b) ustati na lijevu nogu <u>b</u> biti neraspoložen, mrzovoljan bez razloga c) pasti na pamet <u>d</u> biti previše zaljubljen d) zaljubiti se do ušiju <u>a</u> naći se u neugodnoj situaciji</p>	(2 x 0, 50) 1 bod
V	<p>1. Podvuci pravilno napisani oblik. a) oni peču / oni peću / <u>oni peku</u> (3. l. mn. glagola <i>pečī</i>) b) doći ćemo / <u>doći ćemo</u> / doćemo</p> <p>2. U sljedećim rečenicama nedostaju zarezi. Napiši ih tamo gdje su potrebni. a) Derviš-paša Bajezidagić, mostarski pjesnik, pjevao je o Mostaru. b) Kenane , dođi kod mene kad budeš mogao.</p>	(2 x 0, 50) 1 bod

VI	<p>Zaokruži rečenicu koja je pravilno napisana.</p> <p>a) Jedan moj prijatelj njemac pričao mi je o Nobelovcu Ivi Andriću. b) Jedan moj prijatelj Nijemac pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću. c) Jedan moj prijatelj Njemac pričo mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.</p>	1 bod
VII	<p>Dopuni.</p> <p>1. Stih “Dvoje su se zamilili mladih” po dužini je <u>deseterac</u>.</p> <p>2. Lirska narodna pjesma u kojoj se pjeva o ljubavnom bolu, čežnji, neostvarenoj ljubavi, o gradovima, planinama, rijekama naše domovine naziva se <u>sevdalinka</u>.</p>	(2 x 0, 50) 1 bod
VIII	<p>Navedi ostale osobine pjesničkog jezika.</p> <p>a) <u>emocionalnost</u> b) <u>slikovitost</u> c) <u>ritmičnost</u> d) <u>melodičnost</u> e) <u>ekspresivnost</u></p>	1 bod
IX	<p>1. Pročitaj sljedeći odlomak i napiši naziv djela i ime pisca. (...) Sjutradan, pušuci poput guska, djed je doperjao sa mnom u školsko dvorište i pred svom dječurlijom razgalamio se na učiteljicu: „A je li ti, šiškavico, ovakva i onakva, ti mi bolje od mene znaš kakav je vuk, a?! Nije zelen? Pazi ti nje!” (...)</p> <p>a) Naziv djela: Bašta sljezove boje b) Ime autora: Branko Ćopić</p> <p>2. Navedi. Kompozicionu strukturu dramskog književnog djela čine: tema dramska radnja likovi</p>	(2 x 0, 50) 1 bod
X	<p>1. Dopuni.</p> <p>a) Umjetnost oživljene pokretne slike naziva se <u>film</u>.</p> <p>b) Tri osnovna filmska roda su: <u>igrani film</u> <u>dokumentarni film</u> <u>animirani film</u></p> <p>2. Zaokruži tačan odgovor. Osnovna izražajna sredstva pozorišta/kazališta su govor, gluma i scenografija. DA NE</p>	(2 x 0, 50) 1 bod
	Ukupan broj bodova	10
	<p>Članovi komisije:</p> <p>1. _____ 2. _____ 3. _____</p>	

Literatura

Nastavni planovi i programi:

- Nastavni plan i program VIII razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Kantona Sarajevo
- Nastavni plan i program VIII razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Federacije Bosne i Hercegovine
- Nastavni plan i program IX razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Kantona Sarajevo
- Nastavni plan i program IX razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Federacije Bosne i Hercegovine

Udžbenici za IX razred:

- Džibrić, Amira: *Naš jezik za IX razred osnovne škole*, Dječija knjiga, Sarajevo, Bosanska riječ, Sarajevo, 2012.
- Verlašević, Azra; Alić, Vesna: *Čitanka – udžbenik za IX razred devetogodišnje osnovne škole*, Vrijeme, Zenica, NAM Tuzla, 2012.

Udžbenici za VIII razred:

- Hadžihrustić, Almira: *Bosanski jezik 8 – udžbenik za osmi razred devetogodišnje osnovne škole*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2011.
- H. Dubočanin, Alija; Mitić-Rorić, Ljiljana: *Čitanka za 8. razred devetogodišnje osnovne škole*, Dječija knjiga, Sarajevo, Bosanska riječ, Sarajevo, 2011.
- Grupa autora: *Svezame, otvori se! – Čitanka za 8. razred devetogodišnje osnovne škole*, NIK Sezam d.o.o., Sarajevo, 2011.
- Verlašević, Azra; Alić, Vesna: *Čitanka – udžbenik za VIII razred devetogodišnje osnovne škole*, Vrijeme, Zenica, NAM Tuzla, 2011.
- Zekić, Zdravka: *Naš jezik 8 – za 8. razred devetogodišnje osnovne škole*, Dječija knjiga, Sarajevo, Bosanska riječ, Sarajevo, 2011.

Stručna literatura:

- Džanko, Muhidin: *Bosanski jezik i književnost u nastavi- metodički pristupi*, EuroCom, Sarajevo, 2003.
- Halilović, Senahid: *Pravopis bosanskoga jezika*, Preporod, Sarajevo, 1996.
- Halilović, Senahid: *Pravopis bosanskoga jezika - priručnik za škole*, Sarajevo, DOM ŠTAMPE, Zenica, 1999.
- Idrizović, Muris: *Književnost za djecu*, Savez društava prosvjetnih radnika BiH, Sarajevo, 1998.
- Jahić, Dževad, Halilović, Senahid, Palić, Ismail: *Gramatika bosanskoga jezika*, DOM ŠTAMPE, Zenica, 2000.

- Lešić, Zdenko, *Teorija književnosti*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2005.
- Lešić, Zdenko i drugi: *Suvremena tumačenja književnosti i književnokritičko naslijeđe XX stoljeća*, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2006.
- Mikić, Krešimir: *Medijska kultura* za 6. razred osnovne škole, Zagreb, 2004.
- Mujeginović, Fatima Nidžara: *Čas lektire – korelacija užih nastavnih oblasti, interpretacije*, Svjetlost, Sarajevo, 1998.
- Pašić, Nedžad: *Metodika bosanskog jezika i književnosti*, Prosvjetni list, Sarajevo, 1998.
- Pjanić, Ratmira: *Film u nastavi maternjeg jezika* (bosanskog, hrvatskog, srpskog), Svjetlost, Sarajevo, 2006.
- Solar, Milivoj: *Teorija književnosti*, Školska knjiga, Zagreb, 1997.